

Kultūros dienos minėjimo pranešimas

Į Lietuvos atmintinų dienų sąrašą įtraukta Kultūros diena, kurią minima balandžio 15-ąją. Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto išvadoje „Dėl Lietuvos Respublikos atmintinų dienų...“ paskelbta: 1935 m. balandžio 15 d. Vašingtone JAV prezidento Ruzvelto kabinete dvidešimt viena Amerikos žemyno šalis ratifikavo Rericho Paktą – sutartį dėl meno, mokslo įstaigų ir istorinių paminklų apsaugos karo ir taikos metu. Dokumentas įvardijamas kaip vienas iš humaniškiausių praėjusio amžiaus dokumentų. Jo autorius - Nikolajus Rerichas (1874 – 1947), pasaulinio garso kultūros ir meno veikėjas, kultūrą ir grožį suvokė kaip svarbiausius žmonijos prasmingos būties sąlygas, siūlė paskelbti pasaulio Kultūros dieną, nes taika pasiekama tik per Kultūrą plačiąją prasme. Lietuva yra ratifikavusi Hagos Konvenciją, kuri sudaryta Rericho Pakto pagrindu, turi įstatymus, saugančius kultūros paveldą, gerbia tautinių mažumų kultūrą. Taigi, Lietuva turi teisę iškelti Rericho Pakto vėliavą (trys raudoni skrituliai, apjuosti apskritimu baltame fone), kaip Taikos per Kultūrą simbolį. Poreikis ratifikuoti šį Paktą ir laikytis jame išdėstytų principų yra itin aktualus Lietuvai. Kultūros krizė, apėmusi daugelį šalių, yra giliai palietusi ir Lietuvą: moralinis nuosmukis, visuomenės susiskaldymas. Vienijančiu veiksniu galėtų būti apsijungimas vardan Taikos per Kultūrą. Šios mintys buvo gvildenamos 2007 m. balandžio 13 dieną Lietuvos Respublikos Seime vyksiančioje konferencijoje „Ar taps kultūra prioritetu valstybės gyvenime?“, kurią rengia LR Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas, LR Kultūros ministerija, Lietuvos kultūros fondas, Kultūros, filosofijos ir meno institutas, Vydūno draugija Lietuvos Rericho draugija, „Ethos“ draugija.

Kokiomis nuotakomis bei mintimis pasitinka šią dieną kultūros darbuotojai? Vienoje L.Donskio „Be pykčio“ laidoje (LTV) ištarta frazė, apibūdino kultūrą kaip chaotiškiausiai besivystančią sritį, primenančią džiungles. Ko gero būtent taip galima būtų apibūdinti daugelio kultūrinio lauko veikėjų pastangas išgyventi, įrodyti tinkamumą ir teisę būti. Profesionalaus meno atstovai bei didžiųjų miestų vadybininkai kaunasi mūšyje tarp meno sričių, įrodinėdami kuris iš jų vertesnis, regionų kultūros atstovai jau beveik pavargo kovoti dėl to, kas lieka po šių mūšių, ir jau visi kartu vis dar negali suprasti, jog turi iš naujo visuomenei aiškinti apie kultūros puoselėjamas vertybes. Šiuolaikinės kultūros vadybos pozicija, skelbianti jog Kultūros sektoriaus plėtra gali būti ekonomiškai naudinga ir tiesiogiai sietina su „gyvenimo kokybės“ sąvoka – regionuose neretai įvardijama kaip rožinė svajonė. Kultūra neretai įvardijama kaip sparčiausiai besivystantis sektorius Europoje. Be to, kultūra puoselėja didžiausią šių dienų vertybę - kūrybinį potencialą, o kūrybiškumas ir individualus požiūris tampa išgyvenimo pagrindu visose gyvenimo srityse. Taigi, matydami kolegų patirtį, Lietuvos kultūros vadybininkai sieja savo vizijas su Kultūros sektoriaus plėtra (kokia tolimesnė ji bebūtų, palyginimui: turizmo mugėje „Viva Turas“ Lietuvoje tik nedrąsiai brėkšta kultūrinio turizmo aušra, o štai Berlyno turizmo mugėje atskiri regionai prisistato kaip kultūrinio turizmo šalys), nūdienoje, vis tik, susiduria su nusivylusiais ir praradusiais motyvaciją kultūros darbuotojais (beje, tiek regionuose, kur šešių šimtų litų atlyginimas jau nebetenkina ir neturinčio aukštojo išsilavinimo kultūros darbuotojo, tiek didmiesčiuose, kur profesionalaus choreografo ar dainininko netenkina aštuonių šimtų litų atlygis). Bendra šių mažų atlyginimų suma neretai sudaro pagrindinę dalį skirto biudžeto, veiklai palikdama: nedidukę dalį biudžeto lėšų (apie 20 proc.), galimybes teikti projektines paraiškas į keletą valstybinių kultūros programų, entuziastingą norą teikti projektines paraiškas Europos Sąjungos kultūros programoms (beje, jei pavyktų laimėti, darbas būtų įskaičiuotas kaip savanoriškas indėlis), galimybę ieškoti rėmėjų, kurie neretai pasako, jog jie nelinkę remti nemokančių užsidirbti kultūros darbuotojų.

Dar viena kultūrinio gyvenimo pusė – pasenusi materialinė – techninė bazė, arba iš viso dar nesukurta (kaimiškos vietovės, kur kultūros centrais vadiname, geriausiu atveju, kaimo sales) taip vadinamoji materialinė – techninė bazė. Ir nors atrodo, jog visiems aišku, jog būtinas kultūros įstaigų valdymo decentralizavimas, optimalaus kultūrinių įstaigų tinklo sukūrimas kaimiškose vietovėse (pavyzdžiui, kultūros įstaigos liktų seniūnijų centruose, o kitose kaimiškose vietovėse – bendruomenės pačios pasirinktų kultūrinės veiklas), vis tik nedaugelis

išdrīsta pasakyti, jog rajono biudžetas nepakelia esamos naštos, ir kad reformas būtinos, ir tai visiškai nereiškia, jog norima palikti kaimiškas vietas atskirtyje, o liudija optimalaus sprendimo (kuris turi būti priimtas bendrose diskusijose) paieškas. Juk esamos kultūros įstaigos turi atitikti savo aukštą Kultūrinės įstaigos statusą.

Ir vis tik, Kultūra – tai ta sritis, į kurią ateina pašauktieji, kultūrinė misija jiems ne tik skambūs žodžiai, todėl Kultūra priimta vadinti visa tai, kas išlieka per amžių horizontus, mūsų visų pastangų dėka, juk kiekvienas žmogus truputį Kūrėjas. Su Kultūros diena!